

SSC Weekly Focus

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศรายสัปดาห์ ฉบับที่ ๕๐/๕๖ | ๒๓ - ๒๙ กันยายน ๒๕๕๖

กรณีซีเรีย และสัญญาณที่ส่งถึงนานาชาติ

ซีเรีย อาจกลายเป็นปัญหาที่สั่นคลอนความสัมพันธ์ระหว่าง ๒ ขั้วอำนาจของโลกอย่างสหรัฐอเมริกากับรัสเซีย หลังจากรัฐบาลซีเรียภายใต้การนำของประธานาธิบดีบาชาร์ อัล-อัสซาด ใช้ความรุนแรงและอาวุธเคมีในการสลายการชุมนุมและกวาดล้างกลุ่มต่อต้านรัฐบาล ซึ่งสหรัฐอเมริกา ได้ยื่นขอให้สภาองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (NATO) ใช้กำลังทางทหารเข้าแทรกแซงสถานการณ์ภายในของซีเรียด้วยเหตุผลด้านมนุษยธรรม แต่กลับถูกทัดทานจากรัสเซียกับจีนให้นำแนวทางการทูตมาใช้ก่อน พร้อมเสนอตัวเป็นคนกลางในการเจรจา

ประเด็นการปกป้องซีเรียนี้ อาจทำให้เกิดข้อสงสัยว่า “เหตุใดรัสเซียจึงต้องปกป้องซีเรีย” ในมุมมองของนักวิชาการต่างชาติวิเคราะห์จากหลายแหล่งสรุปได้ ดังนี้

ประการที่ ๑ รัสเซียมีการลงทุนเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภค พลังงาน และการท่องเที่ยวในซีเรียในอัตราส่วนที่มาก การแทรกแซงของ UN ที่มีสหรัฐฯ เป็นแกนหลัก และการเปลี่ยนผู้นำรัฐบาลซีเรีย อาจกระทบต่อผลประโยชน์ดังกล่าวของรัสเซีย

ประการที่ ๒ รัสเซียเข้าฐานทัพเรือที่ทาร์ทัส (Tartus) ในซีเรีย ซึ่งฐานทัพเรือแห่งนี้มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์อย่างยิ่งสำหรับรัสเซีย เนื่องจากเป็นเส้นทางออกสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนเพียงทางเดียวของรัสเซีย

ประการที่ ๓ จากปรากฏการณ์ Arab Spring อาจทำให้รัสเซียมีความกังวลในอำนาจของแนวคิดแบบมุสลิมหัวรุนแรง เนื่องจากรัสเซียมีประชากรที่เป็นมุสลิมจำนวนมากและมีปัญหาขัดแย้งกันระหว่างกลุ่มศาสนาเรื่อยมา โดยเฉพาะในแถบคอเคซัส

ประการที่ ๔ รัสเซียอาจต้องการใช้ซีเรียเป็นเครื่องมือในการต่อรองให้สหรัฐฯ ถอนโครงการระบบป้องกันขีปนาวุธออกไปจากยุโรปตะวันออก แลกกับการที่รัสเซียจะไม่สนับสนุนอัล-อัสซาดต่อไป

ประการที่ ๕ ซีเรียเป็นผู้ซื้ออาวุธรายใหญ่ที่สุดของรัสเซีย รัฐบาลซีเรียมีสัญญาซื้ออาวุธจากอุตสาหกรรมผลิตอาวุธของรัสเซีย มูลค่ากว่า ๔ พันล้านดอลลาร์ (๑๒๐,๐๐๐ ล้านบาท) และรัสเซียขายอาวุธให้ซีเรียปีละไม่ต่ำกว่า ๑๖๒ ล้านดอลลาร์ (๕,๐๐๐ ล้านบาท)

ประการที่ ๖ ซีเรียนอกจากเป็นมิตรประเทศของรัสเซียแล้ว ยังเป็นเสมือนประตูสู่ตะวันออกกลางที่รัสเซียกำลังจะกลับมาให้ความสำคัญเช่นในอดีต หากรัสเซียสูญเสียอิทธิพลในซีเรียก็เท่ากับสูญเสียช่องทางเข้าสู่ตะวันออกกลางไปด้วย

ประการที่ ๗ ผู้นำรัสเซียเกรงว่า วิธีการแทรกแซงดังกล่าว อาจกลายเป็นเครื่องมือที่มหาอำนาจฝ่ายตรงข้ามจะใช้ลบล้างอำนาจของรัสเซียลงในอนาคต เช่นเดียวกับที่ทำกับกััดดาฟีแห่งลิเบีย

สำหรับรัสเซีย เหตุผลทุกประการข้างต้น คือ การปกป้องผลประโยชน์ของประเทศที่มีในซีเรียและตะวันออกกลาง ประกอบกับการหยั่งเชิงเพื่อดูท่าทีของนานาประเทศต่อความคิดเห็นในการใช้กำลังทางทหารแทรกแซงประเทศอื่นๆ หากรัสเซียเป็นหนึ่งในของเป้าหมายในอนาคต และที่สำคัญที่สุด คือ รัสเซียมองว่าการแทรกแซงด้วยกำลังทางทหารในกรณีของอิรัก อัฟกานิสถาน และลิเบีย นอกจากไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับเจ้าของประเทศแล้วยังเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ของมหาอำนาจต่างๆ ด้วย

ขณะที่สหรัฐฯ ก็ยืนยันว่า รัฐบาลซีเรียใช้อาวุธเคมีสังหารประชาชน ซึ่งเป็นการละเมิดข้อตกลงระหว่างประเทศ พันธมิตรอย่างเยอรมนี ฝรั่งเศส อังกฤษ และอิสราเอล จึงมีท่าทีไปในทิศทางเดียวกันว่า หากคณะผู้ตรวจสอบของสหประชาชาติ พบว่า รัฐบาลซีเรียใช้อาวุธเคมีจริง ก็เป็นหน้าที่ที่นานาประเทศจะต้องยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือประชาชนชาวซีเรียตามหลักสิทธิมนุษยชน แต่น่าจะไม่ใช่กำลังทางทหาร โดยปราศจากมติของ UN เนื่องจากอาจจะส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยราบรื่นอยู่แล้วระหว่างสหรัฐฯ และพันธมิตร กับรัสเซีย จีน และอิหร่าน ซึ่งเป็นพันธมิตรของซีเรียด้วย

ฉะนั้น ในกรณีของซีเรีย หลังจากที่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ หรือ UNSC มีมติเอกฉันท์เมื่อวันที่ ๒๘ ก.ย.๕๖ ในการรับรองร่างมติปลดอาวุธเคมีของรัฐบาลซีเรีย พร้อมกับออกคำสั่งเด็ดขาดให้รัฐบาลซีเรียทำลายอาวุธเคมีที่ครอบครองอยู่ทั้งหมดภายในกลางปี ๒๕๕๗ นั้น รัสเซียซึ่งรับอาสาเป็นคนกลางในการเจรจาจะต้องทำให้ซีเรียยอมเปิดเผยสถานที่เก็บพร้อมทั้งปริมาณอาวุธเคมีที่มีอยู่ในครอบครองออกมา เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของ UN เข้าตรวจสอบและทำลาย ซึ่งถ้ารัสเซียทำได้ก็จะสามารถยับยั้งการโจมตีของสหรัฐฯ ต่อซีเรียได้

การตรวจสอบของสหประชาชาติในกรณีซีเรีย หากพบว่า มีการใช้อาวุธเคมีจริง และซีเรียปฏิเสธที่จะส่งมอบอาวุธเคมีนั้น การพิจารณาของคณะกรรมาการฯ จะอยู่ภายใต้กฎบัตร

สหประชาชาติ หมวดที่ ๗ ว่าด้วย การดำเนินการเกี่ยวกับการคุกคามต่อสันติภาพ การละเมิดสันติภาพ และการกระทำการรุกราน ข้อที่ ๔๒ - ๕๑ ซึ่งกำหนดขอบเขตและการดำเนินการแทรกแซงด้วยกำลังทางอากาศ ทางทะเล และทางพื้นดิน ซึ่งกรณีนี้อาจกลายเป็นสงครามระหว่าง ๒ ชั่วอำนาจไปในที่สุด

ความลงท้าย

ปัญหาการมองข้ามความชอบธรรมตามหลักสิทธิมนุษยชน การปกครองด้วยระบบอุปถัมภ์ และความแตกแยกทางการเมือง ผนวกกับความต้องการเข้าไปมีอิทธิพลทางการเมืองของชาติมหาอำนาจ จะทำให้เสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศนั้นๆ อ่อนแอลง กระทั่งแตกสลายและล่มจมไปในที่สุด

กรณีของลิเบีย และซีเรีย คือ หนึ่งในเหตุการณ์ที่เป็นเครื่องยืนยันว่า การจะทำให้ประเทศชาติมั่นคงเป็นปึกแผ่นและลดช่องว่างในการแทรกแซงจากมหาอำนาจนั้น ชนชั้นปกครองควรให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาล ระบอบประชาธิปไตย และการยึดมั่นในสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ระบบการบริหารประเทศและสภาพสังคมมีความเข้มแข็งจากภายใน ป้องกันการแทรกแซงจากภายนอก และสร้างความพึงพอใจให้กับเจ้าของประเทศ ซึ่งก็คือ ประชาชนนั่นเอง

ข้อมูลอ้างอิง

- กระทรวงการต่างประเทศ <http://www.mfa.go.th> ๑๗/๐๙/๒๐๑๓
- กรุงเทพมหานครออนไลน์: กมธ.ทหารถกสถานการณ์ในซีเรียอย่างต่อเนื่อง : ทำไม รัสเซีย จีน อิหร่าน รวมหัวต้านมกษในซีเรีย

